

Nýár 1935.

ÚR SUÐUROY

»Tiðin rennur sum streymur í á, títt munnu bylgjurnar falla«, yrkti okkara viðgítta skald harra Friðrikur próstur sáli Petersen. Hann, ið nú um nýársleitið lítur seg í kring og sær hvussu bráðliga tað gamla árið fór aftur um hurðarbak, hann má ásanna orð skaldsins.

Stutt er tiðin, brátt fór árið, tað er rætt; men ikki er tað farið sporleyst av stað. Hvor dagur, hvor tími, ja hvørt minút og hvørt sekund setur sít spor, sít merki í søguna, á landið, á fjóðina, á hvønn einstakan. Ja, — eisini á meg og teg — mín vinur.

Hvussu mong hava ikki lagt eyguni saman síðan árið 1934 byrjaði?

Okkara fiskimenn fóru í vár út á sína vandamiklu ferð. Ikki komu allir aftur, minni enn so; 45 saknast nú av teirra kær.

»Tiðin rennur sum streymur í á; tað er rætt; men hon setur síni spor. «Títt munnu bylgjurnar falla» — ja, og «lítum báti eru vit á, áraleysur at kalla.»

Eisini her í hesi bygd — í Porkeri — sakna vit tveir unglingar, sum raskir og frískir byrjaðu árið. Og nú við seinasta postí frá Keypmannahavn kom heilsan frá einum Porkerningi, sum er kendur um allar Føroyar og avhildin av øllum, ið kenna hann. Hann er ein av teim fyrstu Føroyingum, sum fóru at fara skil. Øll kenna hann, Johan Olaus Djuhuus, (Láus í Skemmuni), 67 ára gamal. Ein fríttligur og livsgladur gamal maður. Hann er ein trúgvandi maður; men eingin elskaði lívið meira enn hann. Hann hevur í mong ár verið brekaður. Nú fór hann niður á ríkissjúkrahúsið, har hann fekk eina stóra operation.

Ta fyrstu tíðina týktist tað at ganga fram; men fleiri ferðir er hann farin aftur at bløða. Og nú sendi hann heilsan heim til Føroyar og ynskir øllum gleðilig jól og gott nýár fyrri seinastu ferð, tí hann sær ong-an aftur.

Hetta eru sorgarboð fyrri okkum øll, sum kendu hann.

Í 35 ár ella kanska meira hevur hann verið skipari; men táid hann legðist á land, legði hann seg ikki á líðina at hvíla seg. Nei hann bygdi sær stóra krambóð og eingin var so ágrýtin sum hann at syrgja útróðrarmannum fyrri agni og tílikum og at fáa konufólkunum arbeiði. Hann keypti stórt stykki av jorð, har hann ætlaði at leggja fiskaturkipláss.

Tey, sum hetta lesa, trúgva óivað, at Láus var ein yvirklassamaður; men tað var hann aldri. Fyrst var hann sjálvstýrismaður; men tey seinastu árin var hann javnaðarmaður. Tað ljóðar ótrúligt; men rætt er tað. Og hvat skuldi hann annað vera? Eitt slíkt hjarta-gott menniskja sum Láus mátti

stýða tey, sum liva á skugga-síðu lívsins, og tað gjørdi hann altíð. Soleiðis var lyndi hans.

Vit øll, sum kenna hann, ynskja honum gott nýár og vóna tí, — ja, so leingi lív er, er hop, sigst.

Sum Porkerningar hava skriva í hesum blaði, so vóru teir í miklum vanda hin 3. december; tá mundu fimm bátar gingið burtur við 30 monnum.

Vit takka harranum, sum spardi okkum frá tí stóru neyð; men harnæst eiga Vágbingar stóra tók fyrri teirra hjálpseni.

Útróðurin hevur givið líttiliga innluku í ár; men sum Porkerningar eisini skriva, er leiðin long at sigla — einar 15—16 fjórðingar — og harður strongur at fara um. Strongurin á Akrabergstanga (suðuri í Reyð) er tiltikin um allar Føroyar.

Nú skulu Suðuroyar fiskimenn skilja seg úr Føroya Fiskimannafelag. Teir meina, at teir fáa ikki teirra vilja ígjøgnum saman við norðanmonnum.

Porkerningum dómur ikki at skilja sundur; men teir megu fylgja við, tá allar hinar bygdirnar vilja skilja Suðuroynna frá.

Veðurlagið má sigast at vera legið. Meðan summarið var vánaligt, hava vit summarveður nú. Summardárar og aðrar blómur standa í fullum blóma her um leið.

Her í bygðini fer útskifting fram og ventast at verða liðug um nýár 1936.

Á Nesi er útskiftingin liðug. Útskiftingin er nógv ovdýr siga teir, ið stýra bæði í Føroyum og í Danmørk. Tað hava teir rætt í; men hví royna teir ikki at læra Føroyingar at skifta út?

Teir donsku útskiftingarmenninir koma til Føroyar í mai mánað, í juli fáa teir summarfrítt einar 6 ella 8 vikur, koma aftur til Føroyar í september og fara niður aftur í november. Teir eru ikki so leingi í Føroyum sum tjódrini, og so megu teir niður aftur til summarferiu mitt í tí heila, friar ferðir upp og niður við øllum teirra góðsi bæði líkt og ólíkt.

Hvat arbeiðinum á landinum viðvíkjur, so hava vit einki at klagja. Keypmenninir í Vági skulu fáa tað rós, at teir hava syrgt væl fyrri at fáa fólk arbeiði.

Harmiligt er, at Spaniarar ikki vilja keypa so nógvan fisk frá okkum sum fyrr. Her má nakað gerast fyrri at fáa okkum marknað aðrastaðni; tí annars stegdar alt her á landi.

Vit vóna, at teir, ið stýra í landi okkara, nú taka sær um reiggj. Sjálvandi skuldi hetta verið gjørt fyrri languri tíð síðan; men »betri er seint enn ongantíð.

Menn her í bygðini hava roynt við nót nakrar ferðir í heyst; men lítið hevur borið til. Nú eitt kvøðið flugu teir nakrar eyrjar (stór sil). Ein eyrja var 80 cm langur, 46 cm tjúkkur og vág 5 kg. Hesa tíðina viga eyrjar ikki nógv. Hevði tað verið um summarið, halda menn, at hann hevði vigað o. u. 6 ella 7 kg. Hetta var ein stórur eyrja; men fyrri nokrum árum herfyri flugu teir ein sum var o. u. 10 cm longri enn hesin.

Gleðiligt nýár.

J. H. Danbjørg.

Løgtingið og Føroya Fiskimannafelag.

Í øllum mentaðum londum standa allar organisationirnar solidariskar við javnaðarmonnum. Allir organiseraðir menn stýða javnaðarflokkin. Tann arbeðari, sum ikki ger tað, er ein svikjari. Vit fiskimenn eru einki annað enn ognarleysis arbeðsmenn, sum arbeiða á sjónum, meðan aðrir broður okkara arbeiða á landinum. »Ognarleysis fylkist«, er tað orðið, sum eigur at ljóða út yvir okkum føroyskar fiskimenn og arbeðsmenn. Vit eru allir ognarleysis, vit mugu fylkjust og krevja okkara rætt. Vit fiskimenn mugu minnst til at velja javnaðarmenn til sóknarformenn, sýsluformenn og felagsformann. Tí hvat meining er í, at oddamenn okkara stýða okkara politisku mótstöðumenn. Vit leggja sakir inn á lóting í tí trúgv, at teir menn, sum vit hava valt skulu varðveita okkara sakir; men tað kunnu vit ikki vanta, uttan so er, at vit velja slíkar menn, sum hava ta stevnuskra, sum miðar ímóti frælsi hins kúgaða. Tá vit velja okkara mótstöðumenn, so vita vit jú, at teir arbeiða ímóti okkum. Slíkt finnur ikki stað nakrastaðni á jorð uttan í Føroyum. Hætur ikki t. d. Jóannes bóndi í Kirkjubø verið lyftur til skýggja av teim ognarleysis arbeðs- og fiskimonnum? Sittir hann ikki í Keypmannahavn við fleiri túsund krónum í lón um árið; men arbeðir hann fyrri okkum? Tað gevur

at býta nú, ið hann slær seg í hósleg við Niclas Niclasen í Seyrvági. O! føroyskir fiskimenn, hvat hava tit gjørt? Hví velja tit slíkar menn, sum arbeiða ímóti okkum? Hví velja tit ikki velja javnaðarmenn, sum berjast fyrri rætti okkara? Latum okkum vakna upp, og latið okkum rópa á allar okkara starvsbroður og fáa teir at fylkjast. Ognarleysisir í øllum londum fylkist.

Stóðu vit oxl móti oxlum, ja, tá kundu vit haft valdið og alt ræðið í landinum. Tað er nógv fyrri at hugsa um, at vit eiga ræðið og geva — ella rættari sagt — tveita tað frá okkum.

(Meira.)

Fiskimaður.

Kunngering

Tað gerst hervið øllum starvsbroðrum kunnugt, at Suðuroyar fiskimenn byrjaðu eitt fiskimannafelag í marts mánaði 1934. Men vegna tess, at tá var so knøpp tíð inn til skipini lögdu út, blivu ikki meiri limir teknaðir enn 456. Men líka so skjótt, sum fiskimenn komu heim aftur í heyst, byrjaði tekningin aftur, og eru nú tælt við 700 felagslimir. Hetta felagið hevur fingið navn við Suðuroyar Fiskimannafelag, og hevur til mál at arbeiða í góðum forstáls og bróðurskapi saman við »Føroya skipara- og navigatorfelage«, arbeðsmannafelagunum og øðrum tilílikum felagum her á landi. Felagið verður stjórnað á fylgjandi hátt: Fyri hvørja sókn velja sóknarlimirnir ein sóknarformann við tveimum tiltaksmonnum, og fyrri alt felagið velja felagslimirnir ein felagsformann við tveimum stjórnarlimum, sum tilsaman við felagsformanninum eru felagsstjórnir. Limagjalðið er 6 krónur um árið.

Stjornin.

Tiðindi.

Trongsivág.

Jóannes bóndi Patursson reikar nú runt um Suðuroynna fyrri mót-mælisadressuni móti jarðaumskipanini (gráu bók).

Vit vilja í næsta blaði greiða frá hesum fundum.

Enn er arbeðsstedgur á sleipstöðni Trongsivági. Landsrættarsakforari E. Mitens sigst at vera komin suður at leggja upp í leikin.

800 tons av saltfiski frá Íslandi til Vágs. Tað er synd at siga, at Vágsskeypmenn liggja í virkisloysi. Tað frættist, at teir hava keypt 800 tons av íslenskum saltfiski at turka.

Frú Else Jacobsen (f. Debest) andaðist 87 ára gomul hin 8. í h. m.

Frú Else Jacobsen var ein stak kvinna, vitug og skilagóð sum fáur. Hennara minni og skil vóru líka bjørt til tær seinastu vikurnar.

Hon hevur í longri tíð pínt av sjúkdómi — og var tí deyðin henni sum ein kærur lekjandi vinur.

Fríður verð yvir minni hennara.

Nøkur morð í Danmørk.

Í heyst og í vetur hava í Danmørk verið fleiri morð, sum politiið ikki hevur kunnað fingið upplárað. Teir hava havt fleiri mistonktar, men har hevur einki borið til at fingið nakran at viðgingið, at hann hevði nakað á samvitskunum. Men nú bar til. Teir hava millum aðrar havt ein, Carl Wagner, í kikkaranum, og í ein mánað sat hann fastur; men har fekt hvørki orð ella eiður av honum, hvat ið morðinum viðvíkti.

So einuferð, teir høvdu havt hann til forhoyr í meir enn ein tíma, alt til onga nýttu, funnu teir uppá at geva honum ein kopp av kaffi og eina góða sigar afturvíð; og meðan hann sat og gjørdi sær til góðar við hesi »yvirdágigheit« brast úr honum, uttan at nakar spurdi hann um nakað sum helst: »Jeg kan lige saa godt indromme alt; det er mig, som har lavet det ude i Grønsegade.« — Hetta var tað drápið, teir høvdu hann mistonktan fyrri, og so segði hann frá, hvussu hann hevði borið seg at við at dripið hesa gomlu konuna.

Tá politimeistarin spurdi hann, um hann hevði meira á samvitsku síni, gjørdist allir politistar, ið hjá vóru staddir, þúra bilsnir, tí hann segði seg at hava dripið hini bæði gomlu fólkinu í Skorbæk, sum politiið hevði pástaðið ikki vóru fallin fyrri drápsmannahondum, men innibrend, meðan dótturin og fleiri við henni hildu, at tey máttu vera myrd.

Hann segði gjølla frá, hvussu hann hevði borið seg at: Hann var farin inn í kamarið, har tey gomlu svóvu, hevði dripið mannin við eini »kollu«, neyðtikið konuna og síðan dripið hana eisini, hevði so tikið nakað væl av peningi og sett eitt á hús, ið brann niður. Líkni, ið vórðu funnin í øskuni, vóru so illa farin, at læknar, ið politiið hevði latið kannað tey gjølla, ikki kundu gera av, um tey vóru deyð av eldinum ella av aðrari orsök.

Men politistarnir gjørdust enn meira bilsnir, tá hann segði seg at hava brotið inn til eina gamla konu í Sandbjerg í 1926, sum seinni varð funnin deyð á gólvinum í húsi sínum. Hann segði seg tó ikki at hava dripið hana — hon var deyð av ræðslu, vildi hann vera við; men politiið trýr honum ikki reiðiliga, tí konan hevði fingið eitt slag í hendið, og tað var nógv dygt til at drepa hana.

Sostatt hevur hesin ungi maður tikið fyra, ella ið hvussu er tríggjar, menniskju av dogum. Hann sigst at vera fríttligur og raskur til arbeðis; men hann skifti ofta pláss, og hann tordi ikki at